

Ecosysteem voor MKB-innovaties

Werkconferentie 8 februari 2017

Chemelot Campus Sittard-Geleen

Welkomstwoord Pieter Meekels

“Hoe ziet de ideale omgeving van MKB'ers er uit waardoor zij zich uitgedaagd voelen om de producten van de toekomst te bedenken en zij onderdeel zijn van een netwerk waarin hun ideeën zich snel ontwikkelen tot successen op de wereldmarkt?

Samenwerkingsverbanden van ondernemers, onderzoeksinstituten en overheden zetten stappen in de richting van zo'n ideale omgeving voor MKB'ers. Geïnspireerd door de succesvolle innovaties van MKB'ers die ik om mij heen zie ontstaan, heb ik samen met mijn collega's van de G32-steden het initiatief genomen om sneller stappen te zetten.

Ik ontmoet u graag op 8 februari a.s. in het gloednieuwe Centre Court op de Brightlands Chemelot Campus in Sittard-Geleen tijdens de werkconferentie 'Ecosysteem voor MKB-innovaties'. Praktijksituaties, wetenschappelijke inzichten en opgedane ervaringen komen in de interactieve werkconferentie bij elkaar. De beoogde opbrengst is dat ondernemers, kennisinstellingen en overheden hun eigen aanpak kunnen aanscherpen om meer MKB-innovaties te genereren.”

Toelichting locatie

Waar zijn we?

We bevinden ons op Chemelot Campus in Sittard-Geleen. Als u om u heen kijkt, ziet u zowel bedrijven alsook onderwijs- en onderzoeksorganisaties die zich allemaal bezighouden met 'geavanceerde chemie'. Het terrein heeft een lange geschiedenis die teruggaat tot de IJzertijd (800-50 v.C.). Aan het begin van de 20ste eeuw waren op Chemelot vooral mijnbouwvelden te vinden, later aangevuld door de productie van cokesovengas, kunstmest, alcohol en mengmeststoffen – allemaal onder leiding van het bedrijf DSM. Rond de jaren 70 hield het bedrijf zich juist bezig met waterzuivering en fijnchemie (bestanddelen die worden gebruikt voor voedingsingrediënten, geneesmiddelen en landbouwchemicaliën). In de jaren 80 kwam daar onder andere de ontwikkeling van aspartaam bij. Vanaf de eeuwwisseling sloeg DSM een nieuwe weg in richting gespecialiseerde producten in 'performance materials', gezondheid en voeding, waarbij ook de blik verder over de landsgrenzen werd gericht. Dit ging samen met de naamswijziging van het terrein naar Chemelot. Meer bedrijven en organisaties vonden hun weg naar de campus, zoals Jacobs Engineering (engineering, architectuur, bouw) en OCI Nitrogen (ammoniak, salpeterzuur, melamine). Ook organisaties op het gebied van onderzoek en ontwikkeling van producten openden hun vestiging op het terrein. Vandaag de dag werken er ongeveer 1.200 kenniswerkers.

Wat is het gedachtegoed achter Chemelot Campus?

De campus zoekt steeds naar manieren om in te kunnen spelen op de behoeften van de eigen en andere samenlevingen. Zo is er bijvoorbeeld een samenwerking gestart met de Maastricht Health Campus. Ook met de Universiteit Maastricht zijn verbindingen gelegd en de Duitse Rheinisch-Westfaelische Technische Hochschule heeft de campus ook weten te vinden. Samen hebben zij hier het Institute for Bio-based Materials opgericht. Door deze ontwikkelingen heeft Chemelot Campus zich ontwikkeld tot een hub waar kennis, over landsgrenzen, heen naartoe en vandaan vloeit en innovaties tot stand komen. Chemelot noemt zichzelf dan ook 'the chemical innovation community'.

Programma werkconferentie

Voorafgaand aan de werkconferentie formuleren de deelnemende triple helix organisaties/regio's de kern van hun thema/vraagstuk, hun huidige aanpak, de zaken waar zij tegen aanlopen en de aanknopingspunten om hun ecosysteem voor MKB-innovaties verder te ontwikkelen. Tijdens de werkconferentie presenteren zij zichzelf, hun opgave en hun plannen voor 2017 e.v. en gaan we hierover met elkaar in discussie. Deze discussie wordt tijdens de werkconferentie op gang gebracht door reflecties vanuit de wetenschap door professor Erik Stam en reflecties vanuit de praktijk door strategisch adviseur Jasmijn Rompa (Brainport Development). Verder wordt het gesprek tussen de (teams van de) triple helix organisaties verrijkt door de inbreng van betrokken partijen, zoals MKB-Nederland, de ministeries van BZK en EZ, VNG en G32. De beoogde winst van de werkconferentie is dat de triple helix organisaties een beter inzicht krijgen in de kern van hun thema/opgave én handvatten hebben voor concrete acties die zij in de periode februari tot najaar 2017 ontwikkelen en ondernemen. Centraal tijdens de werkconferentie staan leren van elkaar, inspiratie brengen en halen en kennis en ervaringen uitwisselen. De drie deelnemende triple helix organisaties zijn bereid hun vragen te delen met de overige deelnemers, en door met hen mee te denken hopen we dat alle deelnemers meer inzicht krijgen in de manier waarop we ecosystemen effectiever kunnen laten werken voor onze MKB-ondernemers.

Excursie Chemelot Campus

- 10.00 uur **Ontvangst** op Chemelot Campus met koffie en vlaai.
- 10.30 uur **Inleiding** door Bert Kip, CEO Chemelot Campus B.V.
- In zijn inleiding gaat Bert Kip in op het ontstaan en de ontwikkeling Chemelot Campus in het licht van regionale innovatiekracht. Na de inleiding is er gelegenheid voor discussie.
- 11.45 uur **Rondgang** over de Chemelot Campus.
- 12.30 uur **Lunch en inloop** deelnemers werkconferentie.

Werkconferentie Ecosysteem voor MKB-innovaties

- 13.30 uur **Opening** door Pieter Meekels, wethouder EZ Sittard-Geleen
- 13.40 uur **Inleiding** Erik Stam over Entrepreneurial ecosystems.
- Erik Stam zal het thema 'ecosysteem voor MKB-innovaties' vanuit het wetenschappelijke perspectief belichten. Daarnaast gaat hij in op de samenhang tussen interventies op de korte/middellange termijn om meer MKB-innovaties te genereren en de (middel)lange termijn interventies gericht op systeemverandering.
- 14.00 uur **Pitches triple helix organisaties**
- Limburg Economic Development, Midpoint Brabant en Agrifood Capital lichten elk in 15 minuten hun aanpak toe om meer MKB-innovaties te genereren. In hun pitches gaan de triple helix organisaties in op de ontwikkeling van hun triple helix organisatie, hun analyse van de innovatiekracht van het MKB, hun concrete interventies op de korte termijn en interventies gericht op (middel)lange termijn systeemveranderingen.

15.00 uur **Korte pauze**

15.15 uur **Plenair gesprek**

Alle deelnemers krijgen de gelegenheid te reageren op deze presentaties door voor en met de triple helixorganisaties op zoek te gaan naar de kern. Zo krijgen we meer zicht op de analyse die ten grondslag ligt aan de aanpak van de triple helix organisaties. Met inbreng vanuit wetenschap (Erik Stam), ervaringsdeskundigheid (Brainport Development), rijksbeleid (ministeries EZ en BZK) en praktijkervaringen (steden, andere triple helixpartners, VNG) helpen we de drie ecosystemen om zicht te krijgen op hun opgaven en uitdagingen. Dat inzicht helpt weer om passende interventies te kiezen, van netwerkvorming of ondernemend personeel tot labfaciliteiten of werkkapitaal. Na vragen uit de zaal geven de drie triple helix organisaties welke issues zij tijdens de verdiepende workshops willen oppakken.

16.00 uur **Workshops**

De deelnemers splitsen zich op in 3 workshops: Agrifood Capital, Limburg Economic Development en Midpoint Brabant. Gebruik makend van de verscherpte analyse geven zij aan op welk issue zij met de deelnemers in gesprek willen. De beoogde oogst is dat uit deze discussie goede aanknopingspunten naar voren komen die de triple helix organisaties kunnen gebruiken voor de uitwerking en uitvoering van hun aanpak om meer MKB-innovaties te genereren en een systeemverandering op gang te brengen. Deelnemers sluiten zich aan bij de workshop waar zij het meest te brengen en te halen hebben.

16.45 uur **Korte pauze**

17.00 uur **Plenaire afsluiting**

Tijdens de plenaire afsluiting wordt de stand opgemaakt. Hebben Limburg Economic Development, Midpoint Brabant en Agrifood Capital nu een betere analyse en meer aanknopingspunten voor hun aanpak? Wat zijn inzichten voor de andere triple helix organisaties en de overheidspartijen? En vooral: wat kunnen we de komende periode als triple helix organisaties en experts voor elkaar betekenen? Welke behoefte aan ondersteuning is er?

17.30 uur **Borrel**

Dagvoorzitter: Jan Peter van den Toren

Leer- en inspiratietraject Ecosysteem voor MKB-innovaties

Aanleiding en vraagstelling

Nederland wil tot de top 5 van meest innoverende economieën ter wereld behoren. Om die ambitie waar te maken heeft Nederland behoefte aan een dynamisch en innovatief MKB. Op regionaal en lokaal niveau wordt het steeds belangrijker om de economie te dynamiseren, de wendbaarheid en weerbaarheid van MKB-ondernemingen te vergroten en om innovatie en ondernemerschap te bevorderen. De BV Nederland en de regio vragen hiervoor aandacht van triple helix organisaties. Het is aan hen om hun netwerk te ontwikkelen tot een 'entrepreneurial ecosystem' waarin innovaties sneller tot stand komen en vaker leiden tot succesvolle marktproducten.

Met het leer- en inspiratietraject Ecosysteem voor MKB-innovaties richten we ons op deze opgave. We willen 'de vinger erachter krijgen' wat bedrijven, kennisinstellingen en overheden gezamenlijk kunnen doen. Met een drietal Nederlandse triple helix organisaties, inspirerende sprekers en u, onze deelnemer(s), gaan we hiermee aan de slag.

Achtergrond: economie en arbeidsmarkt zijn in transitie en het belang van een innovatief MKB neemt toe

De groei van de economie en werkgelegenheid zijn niet langer vanzelfsprekend. Het behoud van onze welvaart is steeds meer afhankelijk aan het worden van een stijging van de arbeidsproductiviteit. Om dit te realiseren gelden investeringen, innovaties, onderwijs en ondernemerschap als sleutelvariabelen.

Samenwerking

Door technologische ontwikkelingen, globalisering en demografische en culturele veranderingen verschuiven de economische machtsverhoudingen – denk bijvoorbeeld aan de opkomst van Aziatische landen – en verandert de structuur van de Nederlandse economie. Als gevolg van de robotisering, digitalisering en automatisering verandert de manier waarop bedrijven hun productieprocessen inrichten. Om te kunnen blijven concurreren op de veranderde wereldmarkt zullen sectoren en bedrijven zich continu moeten verbeteren, vernieuwen en opnieuw uitvinden.

De snelheid waarmee productinnovaties vandaag de dag plaatsvinden, dwingt bedrijven tot nauwe samenwerking met andere bedrijven. Een manier om de concurrentie dus voor te blijven is door producten en diensten binnen ketens en netwerken te ontwikkelen. Ketens en netwerken die niet zelden de hele aardbol omspannen. Al met al neemt het belang van kennis en innovatie enorm toe. Ook om die reden wordt in 'De Staat van het MKB' gepleit voor meer wendbaarheid (het snel kunnen inspelen op veranderende marktomstandigheden) en weerbaarheid (het vermogen om standvastig ambities waar te maken, ook als de weg daarnaartoe onvoorspelbaar en grillig is) van ondernemingen.

MKB

Nederland heeft de ambitie om tot de top 5 van meest innoverende economieën te behoren. Vanuit de internationale literatuur en technologiegeschiedenis is bekend dat relatief veel innovaties (hier: markt-, product- en sociale innovaties) voortkomen uit startups en MKB-bedrijven. Deze innovatieve groep bedrijven is daarmee essentieel voor de lange termijn groei van de Nederlandse economie. Ze dragen niet alleen bij aan de productiviteit en welvaart van de economie, maar kunnen ook als bron van innovatie een bijdrage leveren aan maatschappelijke uitdagingen en nieuwe werkgelegenheid creëren. In toenemende mate zijn het deze bedrijven die zich specialiseren, allerlei nichemarkten bedienen en zich richten op de ontwikkeling, design, regie en marketing van nieuwe producten en diensten. Vandaar ook het pleidooi van de OESO aan de Nederlandse

overheid om vooral het MKB te steunen met stimuleringsmaatregelen. Niet op de laatste plaats zien we dat bedrijven die voor innovaties zorgen vaak ook de slag naar het buitenland maken.

Triple helix

Voor iedere regio gelden andere omstandigheden. Dit is zo voor historie, cultuur, ligging, economische-, sociale- en fysieke structuren en menselijk kapitaal. Iedere regio heeft zijn eigen DNA en daar zit de kracht in van waaruit een ecosysteem voor MKB-innovaties kan ontstaan. Op lokaal en regionaal niveau staat innovatie op verschillende manieren op het netvlies van de grote steden. Vaak wordt er in triple helix verband met het bedrijfsleven en onderwijs- en kennisinstellingen gewerkt aan het versterken van de regionaal-economische en innovatieve ecosystemen. Daarbij is er hoofdzakelijk aandacht voor het verbeteren van de randvoorwaarden. Denk hierbij aan een goede bereikbaarheid, aantrekkelijke woon- en werkmilieus, excellente dienstverlening aan ondernemers et cetera. De vraag die in dit kader beantwoordt dient te worden is: wat kunnen steden binnen hun triple helix samenwerking nog beter doen om innovatie bij het MKB te bevorderen? De volgende vragen zijn hierbij leidend:

- Wat kunnen triple helix organisaties op regionaal niveau doen om een goed functionerend ecosysteem voor MKB-innovaties te creëren en te bevorderen?
- Onder welke omstandigheden kunnen MKB-innovaties het beste gedijen?
- Op welke manier kan een innovatieproces leiden tot verbeterde omstandigheden voor volgende innovaties?
- Kortom: hoe ontstaat een zelflerend ecosysteem voor MKB-innovaties?

Vervolg

In 2017 gaan de triple helix organisaties verder met de ontwikkeling van hun ecosysteem voor MKB-innovaties. Iedere regio doorloopt daarbij, onder begeleiding van onze twee experts Erik Stam (Universiteit Utrecht) en Jasmijn Rompa (Brainport Development), haar eigen traject. De resultaten hiervan zullen interactief worden gedeeld tijdens de 2^e werkconferentie in het najaar van 2017. Uiteindelijk zullen de uitkomsten van het leer- en inspiratietraject in de vorm van opgedane kennis, bevindingen, lessen en inzichten worden gebundeld in een rapportage. In de rapportage zijn de drie casusbeschrijvingen van de triple helix regio's en de uitkomsten van de 2^e werkconferentie terug te vinden.

Introductie regio's

Limburg Economic Development (LED)

Limburg Economic Development (LED) is in 2012 door de Zuid-Limburgse gemeenten opgericht als instrument voor het gezamenlijke economische beleid. Gemeenten dragen 6 euro per inwoner bij aan het budget. LED speelt een 'onderkoepelende' rol: aanjagen, netwerken en stimuleren van innovatie in het MKB al dan niet in samenwerking met de kennisinstellingen.

In het bestuur zijn vertegenwoordigd: gemeenten, Provincie, LWV, LIOF, KvK, HBO, MBO, OU, Maastricht University, APG, de Zuid-Limburgse ziekenhuizen, Brightlands en de Zuid-Limburgse Rabobanken. LED maakt deel uit van het Brainport Network, Zuidoost Nederland.

LED is een samenwerkingsverband tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijs en heeft als doel het realiseren van het Brainport2020-programma in Zuid-Limburg. Brainport2020 leidt er toe dat Zuidoost-Nederland aansluiting vindt bij de wereldtop-10 van toptechnologische regio's en heeft voor Zuid-Limburg als gevolg: 17.000 extra banen, 8,5 miljard euro extra bijdrage aan de BV Nederland, en het vrijwel uitbannen van werkloosheid.

Analyse

Een wetenschappelijke analyse van de LED-programma's door Public Result in 2014 leidde tot de conclusie dat op een aantal terreinen een versnelling noodzakelijk is om de beoogde doelen te bereiken. Een versnelling in het vergroten van de innovatiekracht van het MKB werd als wezenlijk aangeduid omdat 5 van de 5,8 miljard extra bijdrage in het BRP vanuit het MKB moet komen. Binnen het MKB is de groep "pioniers en snelle aanhakers" veel te klein en is de groep "late aanhakers en afhakers" veel te groot. Bij MKB-bijeenkomsten blijken vaak de zorgen voor de omzet van morgen veel belangrijker te zijn dan de innovatie van overmorgen.

De opgave is om de gevestigde MKB-bedrijven ervan te doordringen dat vernieuwing en innovatie noodzakelijk en urgent zijn. Op weg naar een ecosysteem voor MKB-innovaties wordt gezocht naar een sneeuwbaaleffect. Van de huidige situatie waarin innovaties vooral plaatsvinden binnen de grenzen van de drie Zuid-Limburgse kenniscampussen, naar een situatie dat innovaties ook plaatsvinden in de verbinding van MKB'ers buiten de campussen met de kennis- en innovatiekracht binnen de campussen, naar een uiteindelijke situatie waarbij innovaties een vast onderdeel zijn van het MKB-ondernemerschap in een netwerk (ecosysteem) dat inspireert en faciliteert om ideeën om te zetten in succesvolle marktproducten.

Aanpak

Om het regionaal-economisch potentieel beter te benutten en meer goede ondernemers met goede businessplannen te krijgen, wordt ingezet op het bestaand MKB in Zuid-Limburg dat 'wil en kan' (*early majority*). Via Limburg business accelerator wordt ingezet op support in iedere fase van bedrijvigheid, van pril idee tot florerende business. Deze ondersteuning kent vijf verschijningsvormen: kennis, netwerken, financiën, faciliteiten en coaching. Looptijd van de pilot is twee jaar: 2017 en 2018. Doel: 100 begeleidde ondernemers tot fase financieringsgerede business plannen.

Midpoint Brabant

In Midden-Brabant fungeert Midpoint Brabant als multi-helix-organisatie waarbinnen ondernemers, onderwijsinstellingen, omgevingspartners en overheid samen werken aan een vitale economie. We richten ons daarbij op business development

in de sectoren logistiek, leisure en smart industry en op innovaties met maatschappelijk en economisch nut op de thema's arbeidsmarkt, zorg, circulaire economie en veiligheid. Met digitalisering als hefboom, Social Innovation als onderscheidende werkwijze en de proeftuin als voorkeursvorm voor projecten realiseren we groei. Zo realiseren we een grote multiplier op de investeringen aan de voorkant en de regionale ambities, als verwoord in de Strategische Meerjarenagenda 2016-2020.

Midpoint Brabant is een multi-helixorganisatie met vertegenwoordigers van de overheid, het bedrijfsleven en onderwijs- en kennisinstellingen. De gemeenten in de regio Midden Brabant hebben zich verenigd in Hart Van Brabant. Het gaat om Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg en Waalwijk. Deelnemende onderwijs- en kennisinstellingen zijn Tilburg University, Avans Hogeschool, Fontys Hogeschool en Onderwijsgroep Tilburg (beroepsonderwijs).

Analyse

Midden-Brabant wordt gekenmerkt door een brede sectorstructuur, relatief weinig echt grote bedrijven en veel MKB-bedrijven. Sectoren waar de regio sterk in is zijn logistiek, leisure en smart industry. Een deel van de MKB-bedrijven lijken onvoldoende de 'economies of scale', kennis en resources in huis te hebben om zich optimaal te kunnen blijven ontwikkelen. Daarnaast signaleren we dat een MKB'er in verband met lijfsbehoud en investeringskracht eerder zal kiezen voor verbetermogelijkheden op de korte dan de lange termijn.

Hoewel Midden-Brabant een sterke uitgangspositie heeft -goed aangeschreven kennisinstellingen, veranderingsvermogen zit in de genen (van textiel naar nu), open voor toepassingsgerichte experimenten (Living Labs), samenwerkingsgericht- zijn er ook zorgen. Zo kent de regio de laatste jaren relatief weinig starters en ligt het risico van een braindrain (verlies van kenniswerkers en talenten aan andere economische regio's) op de loer.

Onze opgave is om de aanwezige behoeften en krachten te bundelen in een servicegericht en laagdrempelig ecosysteem, dat bijdraagt aan het vergroten en versnellen van het innovatievermogen van het MKB in Midden-Brabant, door het behouden en aantrekken van talent, het stimuleren en ondersteunen van starters, en het koppelen van kennisontwikkeling aan ondernemerschap.

Aanpak

Met MKB United wordt ingezet op het stimuleren en faciliteren van alle vormen van samenwerking tussen het MKB. Naast samenwerking op kostenvoordelen (wat al goed loopt), richt MKB United zich innovatie, differentiatie en economische groei. Het gaat in MKB United om het delen van de succesvolle en zeker ook van de niet succesvolle samenwerkingen. Het gaat om het op gang brengen van een collectief en continu leerproces rondom samenwerkingen.

Om jonge, talentvolle en creatieve ondernemers nog meer de ruimte te geven om nieuwe marktkansen te creëren, start in 2017 de realisatie van Station 88, huis voor ondernemerschap en innovatie. Station 88 wil een incubator zijn, biedt programma, bundelt dienstverlening en huisvest startende ondernemers.

Agrifood Capital

AgriFood Capital is het samenwerkingsverband van ondernemers, overheden en onderwijsinstellingen in de regio Noordoost-Brabant. Binnen AgriFood Capital werken partijen samen aan innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken rondom duurzaamheid, voeding en gezondheid. AgriFood Capital wil Noordoost-Brabant in 2020 laten excelleren als dé topregio in agrifood. Een regio die wordt gekenmerkt door een excellente arbeidsmarkt, sterke bedrijvigheid, betekenisvolle innovaties en een goed woon-, werk- en leefklimaat. Dit alles onder het motto: Sowing innovation, harvesting the future.

Crossover agrifood en logistiek

Logistiek en Agrifood zijn sterk met elkaar verbonden. Leidt dit ook tot innovatie? De regio NOB heeft Vijfsterren Logistiek met de verschillende logistieke platforms die zich breed inzetten op het versterken van de logistieke sector zelf. Zij houden zich onvoldoende bezig met de crossover naar Agrifood en de kansrijke innovaties die daarbij kunnen horen. De focus ligt op meer business, meer wielen en minder lege vrachtwagens.

Een ander aandachtspunt is dat in de logistieke sector de beschikbaarheid van voldoende en goed opgeleid personeel een belangrijk aandachtspunt wordt. Het gaat niet meer om alleen maar meer vracht vervoeren. De logistieke sector en de Agrifood-sector zullen gezamenlijk moeten innoveren. Nieuwe manieren van vervoer en betere combinatie van vracht.

Vraag: kan er een gezamenlijke agenda tot ontwikkeling worden gebracht van Agrifood Capital en Vijfsterren Logistiek op de thema's arbeidsmarkt en innovatie?

Aanpak: Ontwikkeling van een proces om de ondernemers en kennisinstellingen die verbonden zijn aan Vijfsterren Logistiek en Agrifood Capital te bewegen richting een gezamenlijke ambitie en agenda.

Smart food

Nederland heeft de ambitie om kraamkamer van zowel de High Tech als de High Touch AgriFood te zijn. De plaats waar voedselsystemen van de toekomst worden ontworpen en ontwikkeld. Maar ontwikkelen we wel een voedingsbodemp om die kraamkamerrol ook daadwerkelijk tot waarde te brengen, zowel economisch als maatschappelijk?

We willen een leidende positie krijgen bij de ontwikkelingen in de wereldvoedselvoorziening en daarmee voor Brabant nieuwe exportwaarden kunnen creëren. Daarvoor moeten Agrifood-ondernemers structureel samenwerken met kennisinstellingen en HTSM-ondernemers om nieuwe systemen te ontwikkelen en voedselverspilling te verminderen.

Aanpak

De versnelling voor de komende periode is het bewust bij elkaar zoeken van bedrijven/ondernemers in consortia die met kennisinstellingen gaan werken aan nieuwe voedselsystemen. Zonder deze interventie blijft de toevalsfactor om een coalitie van *the willing* te creëren te groot.

Algemeen: AgrifoodCapital wil meer zijn dan alleen de topsector Agrofood en zoekt in dit traject nadrukkelijk de verbreding naar de andere topsectoren van Noordoost: HTSM/Smart Food en Logistiek. (Innovatieve) bedrijven weten echter de weg naar de triple helix organisatie maar moeilijk te vinden. De gemiddelde MKB'er is druk met het runnen van zijn bedrijf (met de nodige innovaties) en heeft geen tijd/interesse om de mogelijkheden van dit soort stimulansen te verkennen ("onbewust onbekwaam").

Voorstellen experts

Prof. dr. Erik Stam – Universiteit Utrecht

Professor Erik Stam bekleedt sinds 2011 de leerstoel Strategie, Organisatie en Ondernemerschap aan de Universiteit Utrecht. In de jaren ervoor is hij als onderzoeker aangesloten geweest aan de Erasmus Research Institute of Management (EUR), het Max Planck Institute of Economics in Jena (Duitsland), het Institute of Manufacturing (Cambridge, UK) en bij de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid. Tien jaar geleden richtte hij het wetenschappelijke tijdschrift 'Small Business Economics' op en in het jaar van zijn aantreden als hoogleraar startte hij het aan de Universiteit Utrecht verbonden Utrecht Center for Entrepreneurship op.

Jasmijn Rompa – Brainport Development

Jasmijn Rompa is programmamanager Clusters & Adviseur Strategie en Monitoring. Binnen de economische ontwikkelorganisatie voor de Eindhoven regio houdt Jasmijn Rompa zich bezig met strategie (uitrol Brainport Next Generation) en bedrijvencusters. Ze richt zich daarbij op thema's als start-ups, scale-ups en nieuwe (maak-)technologieën. Dit sluit goed aan bij het ondersteunen van clusters: groepen van bedrijven die samen hun gemeenschappelijke uitdagingen aangaan. Dit versterkt het concurrentievermogen van bedrijven en clusters, en zo creëren we innovatie en new business.

Betrokken partijen

G32: Willemien Vreugdenhil

Het G32-stedennetwerk bestaat uit 38 (middel)grote steden in Nederland en heeft tot doel de gezamenlijke belangen van haar leden richting de politiek te behartigen en kennis uit te wisselen met andere partners, zoals de VNG, het IPO en Platform31. Met hun themagroepen 'ondernemerschap' en 'sterke keten van leren, werken en ondernemen' tracht de G32 de economie en innovatie te stimuleren. Willemien Vreugdenhil, voorzitter van de pijler Economie en Werk en wethouder in Ede neemt deel aan deze werkconferentie met de volgende motivatie:

"Bij ons in de regio doe ik veel inspiratie op als ik met ondernemers praat. In het project 'Ecosysteem voor MKB-innovaties' gaan we aan de hand van praktijkvoorbeelden in de regio onderzoeken in welk ecosysteem innovaties het beste tot stand komen. Zodat we als steden kunnen bijdragen aan een goed ecosysteem en we onszelf kunnen laten inspireren door nog meer innovatieve ondernemers!"

Ministerie van Economische Zaken: Eric Eijkelberg

"Het traject "Ecosystemen voor MKB innovatie" dragen wij een warm hart toe. Dergelijke ecosystemen zijn belangrijke bronnen van economische groei en innovatie. Ze zijn essentieel voor het aangaan van de uitdagingen van de toekomst."

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties: Bert van Delden

'De ecosysteem benadering draagt op een vernieuwende wijze bij aan het scherpstellen van opgaven voor triple helix organisaties in Stad en Regio. BZK verwelkomt het initiatief van de G32 en Platform31 om te starten met dit leerzame traject.'

VNG: Jantine Kriens

"Dat wij als Nederland onze welvaart behouden is niet vanzelfsprekend. Volgens de OECD en de WRR ligt de sleutel tot meer economische groei juist in de regio: op het scheidsvlak van overheid, onderwijs en bedrijfsleven floreren innovaties in goed verbonden netwerken van bestuurders en ondernemers. De meeste innovaties vinden plaats in het MKB en dit is van groot belang voor de economie. Dit leertraject biedt gelegenheid om met een ondernemende aanpak antwoorden te vinden voor vraagstukken in de triple-helix samenwerking en de rol die gemeenten (kunnen) spelen bij het verder bevorderen van MKB innovaties. Voor andere gemeenten vooral boeiend om de ervaringen van hun collega's te kunnen volgen en daar in hun eigen regio voordeel mee te kunnen doen."

MKB-Nederland: Sonja Demandt

MKB-Nederland is een belangenorganisatie van het midden- en kleinbedrijf en komt op voor de belangen van het MKB op nationaal en Europees niveau. De organisatie maakt zich hard voor het terugdringen van de regeldichtheid waarmee ondernemers te maken hebben en stimuleert het ondernemersklimaat in Nederland. Vanuit de Limburgse Werkgeversvereniging (LWV) neemt Sonja Demandt als vertegenwoordigster van MKB-Nederland deel aan deze conferentie met de volgende motivatie:

"Het ontwikkelen van een goed ecosysteem (niet alleen voor innovaties) begint met een goede samenwerking."

AgriFood Capital B.V.: Roel Schutten

“Het stimuleren van innovatie in de regio vereist een langjarig commitment van kennisinstellingen, overheden en ondernemers.”

Midpoint Breda: Bas Kapitein

“Wij zijn ervan overtuigd dat een samenwerkend MKB samen meer kan zijn dan de som der delen. Via programmatische en praktische ondersteuning maken we dat bestaande samenwerkingspotentieel in onze regio los.”

Leo Burdorf, Limburg Economic Development

“Het wordt steeds duidelijker dat we in het licht van technologische, maatschappelijke en economische ontwikkelingen de innovatiekracht van het MKB nog beter moeten ondersteunen. De betrokkenheid van een breed palet aan partijen is daarbij noodzakelijk. Gezamenlijk moeten we op zoek naar proactieve methoden om veel meer MKB-bedrijven te faciliteren om te groeien. Zij moeten gemakkelijk toegang krijgen tot de juiste ondersteuning. Hoe krijgen we samen voor elkaar dat er meer goede ondernemers met goede businessplannen komen? Om die vraag te beantwoorden is leren van de wetenschap en leren van andere triple helix organisaties van groot belang.”

Platform31: Nico van Buren

Platform31 is een landelijke kennis- en netwerkorganisatie voor stedelijke en regionale vraagstukken. De organisatie fungeert als verbinder tussen beleid, praktijk en wetenschap. De aanpak die voor een bepaald vraagstuk wordt geformuleerd, vindt zijn weg naar bestuurders, beleidsmakers en uitvoerders en is voor iedereen toegankelijk. Platform31 huisvest ruime expertise op het gebied van regionale economie en sturing in samenwerkingsverbanden.

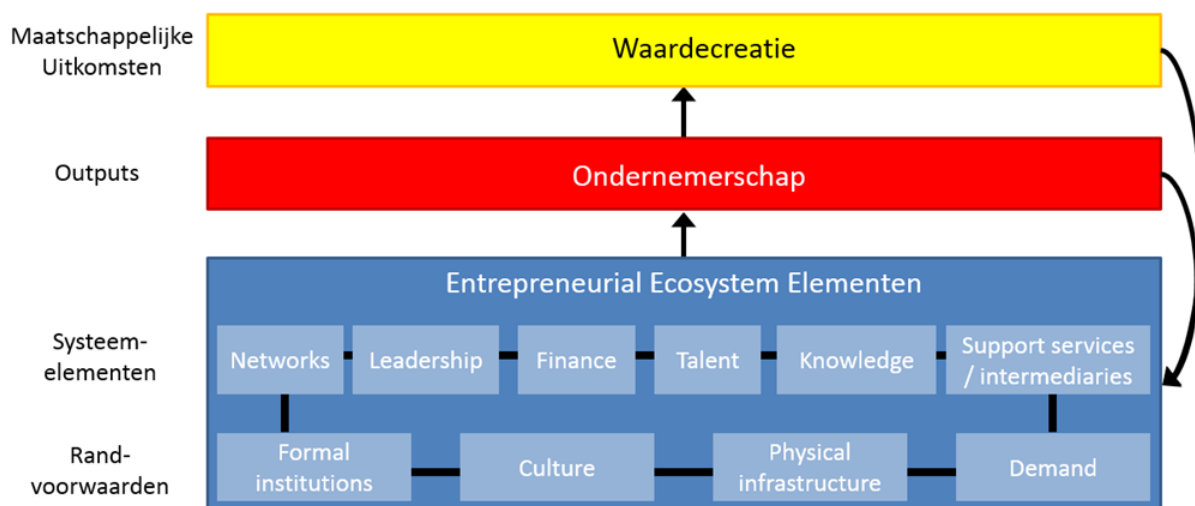

“Groei van economie en werkgelegenheid is niet langer vanzelfsprekend. Het belang van een innovatief en vernieuwend MKB neemt toe. In dit leer- en inspiratietraject verkennen wij graag met onze partners hoe we deze kapitale uitdaging voor Nederland het beste kunnen ondersteunen.”

Entrepreneurial ecosystems – theoretische verdieping

Het leer- en inspiratietraject 'Ecosysteem voor MKB-innovaties' vindt zijn wetenschappelijke grondslag in de theorie over *entrepreneurial ecosystems* (Stam en Spigel, 2016). Wij gebruiken deze benadering als kapstok voor het traject omdat het enerzijds zorgt voor de bundeling van wetenschappelijke kennis over ondernemerschap en regionale economische ontwikkelingen en omdat het anderzijds een systematiek geeft om stakeholders binnen een triple helix regio met elkaar in discussie te laten komen over de staat van de regionale economie, de belemmeringen, kansen en visie op de toekomst.

In de theorie staat de verhouding tussen de ambitieuze ondernemer – of hij nu een zelfstandige, een werkgever of een werknemer is – en zijn systemische omgeving centraal. Volgens Erik Stam (2015) zijn de ondernemer en de hem omringende elementen namelijk met elkaar verweven in een wederzijdse afhankelijkheidsrelatie. Met andere woorden: de ondernemer kan zijn omgeving en omstandigheden vormen of beïnvloeden en de omgeving en omstandigheden hem. De optelsom van meerdere ondernemers en elementen die op een bepaalde manier productief ondernemerschap teweegbrengen, wordt een entrepreneurial ecosystem genoemd (hier de onderste laag in de figuur). Een startup kan bijvoorbeeld worden gezien als een uitkomst van zo'n ecosysteem en in het verlengde van de startup zijn de uitkomsten voor de maatschappij – de waardecreatie – onder meer productiviteit en werkgelegenheid. De gewonnen productiviteit en werkgelegenheid voeden vervolgens weer de elementen in het ecosysteem waar het allemaal mee begon: de netwerken, het leiderschap, nieuwe kennis, et cetera.

Een centrale belofte in de entrepreneurial ecosystem benadering is dat een gezond ecosysteem een grotere regionale veerkracht oplevert, namelijk een groter vermogen om bij externe en interne schokken (respectievelijk bijv. de economische crisis en de sluiting van een grote vestiging van een multinationale onderneming) goed te blijven functioneren wat betreft outputs (ondernemerschap) en uitkomsten (vitaliteit: productiviteit, inkomen, werkgelegenheid en welzijn) van het regionale ecosysteem.

In de praktijk van een bestaand ecosysteem kan vanuit dit model van Stam en Spigel (2016) worden geanalyseerd:

- Hoe méér nieuwe ideeën ontstaan;
- Waarom deze ideeën méér en sneller omgezet worden in innovaties;
- Waarom méér innovaties leiden tot succesvolle marktproducten en economische groei;
- Waarom de omstandigheden voor toekomstige innovaties verder verbeteren.

Deelnemerslijst

Frank den Brok	Gemeente Oss
Frank Bouwmeester	Gemeente Enschede
Leo Burdorf	Limburg Economic Development
Nico van Buren	Platform31
Jeroen van der Burght	Denk Puur
Ruud Burlet	Limburg Economic Development
Marc Cootjans	Rabobank
Denis Cromptvoets	Gemeente Sittard-Geleen
Anja Dassen	Das Office
Sonja Demandt	Limburgse Wergeversvereniging en MKB-Nederland
Johan Dolstra	Kennispark Twente
Eric Eijkelberg	Ministerie van Economische Zaken
Marieke Hebbenaar	VNG
Anne Heeger	Platform31
Sjors Hoetink	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Joost van Hoorn	Platform31
Bas Kapitein	Midpoint Brabant
Pieter Keeris	Vijfsterren Logistiek
Bert Kip	Chemelot Campus
Hildegard de Kort	Midpoint Brabant
Fridthjof Leerdam	Agrifood Capital
Tjeerd Leistra	Gemeente Ede
Pieter Meekels	Gemeente Sittard-Geleen
Luc Pennings	Cleantech Regio Development
Marga Plaisier	Gemeente Sittard-Geleen
Cecile de la Rambelje	Gemeente Haarlemmermeer
Ap Reinders	Gemeente Haarlemmermeer
Erik de Ridder	Gemeente Tilburg
Jasmijn Rompa	Brainport Development Eindhoven
Jos Schneiders	Limburg Economic Development
Erik Stam	Universiteit Utrecht
Floor Swinkels	Brainport Development
Navied Tavakolly	Valley Beta
Jan Peter van den Toren	Birch Consultants
Wouter van Twillert	Valley Beta
Karin van der Ven	Jules
René Verhulst (o.v.b.)	Gemeente Goes
Willemien Vreugdenhil	Gemeente Ede
Thomas Voncken	Metropoolregio Eindhoven
Bert de Wit	LIOF

'Ecosysteem voor MKB-innovaties' is een initiatief van het G32-stedennetwerk en kennis- en netwerkorganisatie Platform31.

G32-stedennetwerk

Het G32-stedennetwerk is het netwerk van 38 (middel)grote steden in ons land, die elkaar vinden in de stedelijke vraagstukken waar de leden van het netwerk voor staan.

Het belangrijkste doel van het G32-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen van de G32-steden op diverse beleidsterreinen richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries. De verschillende beleidsterreinen zijn binnen het netwerk ondergebracht in drie pijlers; de Sociale Pijler, de Pijler Economie en Werk en de Fysieke Pijler.

www.g32.nl

Platform31

Kennis- en netwerkorganisatie Platform31 ziet de **trends** in stad en regio. We **verbinden** beleid, praktijk en wetenschap rondom actuele vraagstukken en komen tot een **aanpak** waarmee bestuurders, beleidsmakers en uitvoerders direct aan de slag kunnen. De oplossingen houden we niet voor onszelf: **iedereen profiteert mee** van de resultaten.

www.platform31.nl

